

Εισαγωγή

Ο Αυτισμός είναι μία σοβαρή, ισόβια, αναπτυξιακή διαταραχή, στο πλαίσιο της οποίας εμποδίζεται ή δυσκολεύεται η ανάπτυξη ορισμένων ψυχολογικών δεξιοτήτων που είναι ζωτικής σημασίας για την ψυχοκοινωνική λειτουργία και επάρκεια του ανθρώπου. Η διαταραχή αυτή περιλαμβάνει:

- Σοβαρές δυσκολίες στη κοινωνική κατανόηση, συναλλαγή και συναισθηματική αμοιβαιότητα.
- Σοβαρές δυσκολίες στη γλώσσα και στην επικοινωνία.
- Σοβαρούς περιορισμούς δραστηριοτήτων και ενδιαφερόντων.
Στη συμπεριφορά επικρατούν ιδιόρρυθμα ενδιαφέροντα και ενασχολήσεις.
- Ανομοιογενή ανάπτυξη γνωσιακών λειτουργιών.
- Συχνά ανακόλουθη επεξεργασία αισθητηριακών προσλήψεων.

Η διαταραχή αυτή εμφανίζεται με διάφορους βαθμούς βαρύτητας και ποικιλία μορφών, η οποία συνιστά το αυτιστικό φάσμα ή την κατηγορία των Διάχυτων Διαταραχών της Ανάπτυξης. Ακόμη όμως και στις ήπιες μορφές Αυτισμού, πάλι υπάρχουν σοβαροί περιορισμοί της λειτουργίας του ατόμου, για τις οποίες απαιτούνται παρεμβάσεις. Από την άλλη μεριά ο Αυτισμός συχνά συνυπάρχει με νοητική καθυστέρηση, άλλες αναπηρίες ή και με ιατρικά σύνδρομα και καταστάσεις.

Η κατάσταση γίνεται αντιληπτή καθώς μεγαλώνει το παιδί. Η διάγνωση μπορεί να γίνει αξιόπιστα μεταξύ 2,5 και 3 χρ. Σήμερα προωθούνται τρόποι και πρωιμότερης ανίχνευσης.

Με τα σημερινά δεδομένα υπάρχουν αρκετές δυνατότητες για βελτίωση της κατάστασης, σε όλες τις περιπτώσεις, με την εφαρμογή κατάλληλων ψυχολογικών- εκπαιδευτικών- θεραπευτικών προσεγγίσεων εφόσον εφαρμόζονται από νωρίς, συστηματικά και με συνέπεια.

Η διαταραχή εμφανίζει ιδιαίζουσα συνθετότητα για την αντιμετώπιση της οποίας χρειάζονται εξειδικευμένες παρεμβάσεις, από κατάλληλα εκπαιδευμένα στελέχη και σε εξατομικευμένη βάση. Οι παρεμβάσεις πρέπει να παρακολουθούν την αναπτυξιακή πορεία και να έχουν συνέχεια από φάση σε φάση σε όλη διάρκεια της ζωής του ατόμου.

Κριτήρια με τα οποία επιλέγουμε την κατάλληλη προσέγγιση για το σχεδιασμό της θεραπευτικής - εκπαιδευτική παρέμβασης:

1. τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του παιδιού για το οποίο σχεδιάζουμε την παρέμβαση
2. σε ποιο βαθμό εμφανίζονται οι διαταραχές και πώς σε κάθε προσέγγιση αντιμετωπίζεται το συγκεκριμένο παιδί,
3. το επίπεδο των ικανοτήτων του,
4. πόσο διαταρακτική είναι η συμπεριφορά του,
5. ποιοι είναι οι στόχοι που θέτει η προσέγγιση για την πρόοδο του παιδιού,
6. ποια επιστημονικά δεδομένα τεκμηριώνουν την επίτευξη των στόχων,
7. κατά πόσο ταιριάζει η προσέγγιση με το προσωπικό στυλ, τις ιδέες, τη φιλοσοφία των γονέων και των θεραπειών- εκπαιδευτών,
8. και φυσικά κάτι που δε μπορούμε να παραβλέψουμε είναι το κόστος.

Βασική αρχή είναι ότι το κάθε παιδί έχει εξατομικευμένο σχεδιασμό θεραπευτικής παρέμβασης ακόμα κι αν βρίσκεται σε πλαίσιο που η παρέμβαση γίνεται ομαδικά σε κέντρο ημέρας, παιδικό σταθμό, νηπιαγωγείο ή σχολείο.

Οι επικρατέστερες θεραπευτικές - εκπαιδευτικές προσεγγίσεις αναφορικά με τον αυτισμό.

1. Προσέγγιση TEACCH - DIVISION TEACCH
2. Συμπεριφοριστικές προσεγγίσεις - BEHAVIOURAL APPROACHES, APPLIED BEHAVIOUR ANALYSIS (A.B.A.)
3. Προσεγγίσεις ενσωμάτωσης - ολοκλήρωσης - INTEGRATION APPROACHES
4. Θεραπεία καθημερινής ζωής - σχολείο HIGASHI - DAILY LIFE THERAPY AT THE BOSTON HIGASHI SCHOOL
5. Αλληλεπιδραστικές προσεγγίσεις - INTERACTIVE APPROACHES: OPTION APPROACH, THE PLAYSCHOOL CURRICULUM, INFANT DEVELOPMENT PROGRAME
6. Ψυχοδυναμικές προσεγγίσεις ψυχαναλυτικού τύπου.

Τα σημεία σύγκλισης των προσεγγίσεων.

1. Η έμφαση που δίνεται στην επικοινωνία
2. Η έμφαση στην κοινωνική αλληλεπίδραση
3. Η διδασκαλία αποδεκτών εναλλακτικών προτύπων
4. Η χρήση οπτικών μέσων
5. Η προβλεψιμότητα των καταστάσεων
6. Το παιχνίδι
7. Η εξατομικευμένη και ομαδική εκπαίδευση
8. Η σημασία της γενίκευσης των κεκτημένων δεξιοτήτων
9. Η δυνατότητα προσαρμογής και μετάβασης από το ένα πλαίσιο στο άλλο
10. Η συμμετοχή των γονέων

Ειδικές θεραπευτικές και εκπαιδευτικές παρεμβάσεις στον αυτισμό.

1. Αισθητηριακή ολοκλήρωση - SENSORY INTEGRATION και Αισθητηριακή χαλάρωση - μέθοδος SNOEZELEN
2. Αρωματοθεραπεία - AROMA THERAPY
3. Δραματοθεραπεία - DRAMA THERAPY, Χοροθεραπεία - DANCE THERAPY
4. Εργοθεραπεία - OCCUPATIONAL THERAPY
5. Θεραπεία συμπεριφοράς - BEHAVIOUR THERAPY- BEHAVIOUR MODIFICATION
6. Θεραπεία μουσικής αλληλεπίδρασης - MUSICAL INTERACTION THERAPY
7. Θεραπεία με τη βοήθεια της τέχνης - ART THERAPY
8. Λογοθεραπεία - SPEECH AND LANGUAGE THERAPY
9. Εκπαίδευση και υποβοήθηση της επικοινωνίας - PECS, MAKATON
10. Μάθηση υποβοηθούμενη από τη χρήση υπολογιστών - COMPUTER ASSISTED LEARNING
11. Ψυχοκινητική - PLAY AND MOVEMENT